# Raadsvoorstel

| | | |
|---|---|---|
| **Onderwerp** | : | **Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid en Klimaat 2022-2025** |
| Portefeuillehouder | : | Teunis Jacob Slob |
| Behandelend ambtenaar | : | Anja Monster |
| Zaaknummer | : | 1121248 |

**Gevraagd Besluit**

De gemeenteraad van Molenlanden besluit:

1. Het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid en Klimaat Molenlanden 2022-2025 vast te stellen, waarin:
   a. In 1 overzicht bij elkaar is gebracht wat door de Raad aan doelstellingen in 2021 is vastgesteld en wat op basis daarvan de komende drie jaar wordt opgepakt voor de volgende transitiethema's:
      - de Regionale Energiestrategie (RES)
      - (Lokale) Warmtetransitie
      - (Lokale) Klimaatadaptatie en Bodemdaling
      - Circulaire Economie
   b. de benodigde extra middelen voor de jaren 2022, 2023 en 2024 in beeld zijn gebracht om te kunnen komen tot uitvoering van deze activiteiten.
   c. enkele (prestatie)indicatoren zijn opgenomen, waarmee we zicht krijgen en houden op de voortgang op en de effecten van de activiteiten uit het uitvoeringsprogramma.

2. Om te kunnen starten met de uitvoering van dit Uitvoeringsprogramma voor het jaar 2022 een bedrag van € 1.485.000 beschikbaar te stellen uit de Algemene Reserve. Dit als overbrugging, totdat in 2022 duidelijk wordt volgens welke verdeelsleutel en in welke vorm het Rijk op basis van het Klimaatakkoord middelen uitkeert aan gemeenten.

## Inleiding

De toekomstvisie van gemeente Molenlanden is om in 2050 als gemeente (nagenoeg) CO2-neutraal, aardgasvrij en klimaatbestendig te zijn. Elk transitiethema kent daarbij haar eigen ambities. In 2021 zijn daartoe in Molenlanden de RES 1.0, Lokale Adapatie Strategie (LAS), Afvalbeleid en Transitievisie Warmte vastgesteld door de Raad.

De Veenweidestrategie volgt in het 1e kwartaal van 2022. Daarop vooruitlopend is dit transitiethema al wel vast opgenomen in het uitvoeringsprogramma, overigens zonder een vraag om budget.

Vanaf 2022 start de uitvoering. Voor de uitvoering zetten we de bestaande budgetten en capaciteit in, maar deze zijn niet toereikend. Bij de vaststelling van de visies zijn, behalve voor het afvalbeleid, geen extra middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering. In plaats daarvan hebben wij bij de visies en in de Kadernota aangekondigd dat de benodigde middelen voor de uitvoering in een samenvattend overzicht via het uitvoeringsprogramma Duurzaamheid en Klimaat aan u wordt voorgelegd. Het nu voorliggend Uitvoeringsprogramma is daarvoor bedoeld en maakt zichtbaar welke doelen en activiteiten we nastreven en welke middelen nodig zijn.

Eerder hadden we de verwachting dat we met het aantreden van een nieuw kabinet na Prinsjesdag duidelijk zou zijn welk deel van onze kosten we kunnen dekken uit Rijksmiddelen. Helaas is dit nu nog onzeker. Wat we wel weten is dat op Prinsjesdag bekend is gemaakt dat er voor het jaar 2022 73 mln. beschikbaar wordt gesteld voor het klimaatakkoord, waarvan 20 mln. voor het uitwerken van

RES 2.0. Er blijft dan nog 53 mln. over voor de overige onderwerpen. Het is daarbij nog niet duidelijk via welke verdeelsleutel deze middelen worden verdeeld over verschillende lagere overheden. Ook is nog onbekend welke vorm van financieren de Rijksoverheid kiest (programmafinanciering, via de decembercirculaire en/of Algemene Uitkering).

We willen niet (maar) afwachten totdat die duidelijkheid er komt. We vinden het belangrijk om nu niet stil te vallen, maar juist in te zetten op een zon op dak plan, verkenningen in de wijken voor alternatieve warmtebronnen te starten, energiebesparing te stimuleren en kansen te pakken bij klimaatadaptieve inrichting van de buitenruimte, om maar enkele activiteiten uit het uitvoeringsprogramma te noemen. We stellen daarom voor om voor het eerste jaar van het uitvoeringsprogramma, als overbrugging totdat er duidelijkheid is over de beschikbaarheid van Rijksmiddelen, de kosten te dekken uit de Algemene Reserve.

Op 18 november 2021 is in de commissie Samenleving, Duurzaamheid & Bedrijfsvoering het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid en Klimaat besproken. Afgesproken is dat de verdere behandeling van het Uitvoeringsprogramma doorschuift naar de raad van december.

We hebben een aanvullende notitie Uitvoeringsprogramma opgesteld (zie bijlage) waarin nader ingegaan wordt op enkele bespreekpunten die in de commissievergadering aan de orde zijn geweest. Alles afwegend hebben wij besloten het oorspronkelijke raadsvoorstel aan te passen waarbij u nu wordt voorgesteld om 1.485.000 beschikbaar te stellen (conform variant 4b van de notitie) om te kunnen starten met de uitvoering van het uitvoeringsprogramma en het uitvoeringsprogramma te heroverwegen nadat er helderheid is over de Rijksinzet en financiering (medio 2022).

## Eerdere besluiten

- Uitgangspunten warmtetransitievisie (Raadsbesluit jan 2021)
- RES 1.0 (Raadsbesluit juli 2021)
- LAS (Raadsbesluit 15 juli 2021)
- Nieuw afvalstoffenbeleid (Raadsbesluit 1 juni 2021)
- Transitievisie Warmte Molenlanden 1.0 (Behandeling raad 23 nov 2021)

## Beoogd effect

De Raad van Molenlanden stelde/stelt in 2021 op verschillende duurzaamheidsdossiers visies en strategieën vast. Daarin zijn diverse korte en lange termijn doelstellingen geformuleerd om als gemeente in 2050 (nagenoeg) CO2-neutraal, aardgasvrij en klimaatbestendig te zijn. Met het beschikbaar stellen van budget voor dit uitvoeringsprogramma, althans voor de start in het eerste jaar, kunnen we (gaan) werken aan het realiseren van deze doelstellingen.

## Argumenten

*1.1 Het uitvoeringsprogramma past binnen de kaders van de vastgestelde visies door de Raad*

De verschillende visies zijn in participatie met onze inwoners vormgegeven en door de Raad vastgesteld. Dit uitvoeringsprogramma neemt deze als uitgangspunt en voegt geen nieuwe ambities toe. Ook de activiteiten zijn terug te herleiden op wat in de visies al stond aangegeven of waar anderszins al besluiten over zijn genomen. We hebben ze in dit uitvoeringsprogramma “alleen” in een overzicht gezet waarbij we de activiteiten koppelen aan de doelen.

De enige uitzonderingen zijn: de veenweidestrategie (vaststelling volgt 1e kwartaal 2022) en 1 activiteit op circulariteit. Behalve het nieuwe afvalstoffenbeleid kent Molenlanden namelijk nog geen visie op welke rol wij als gemeente willen spelen op de transitie van een lineaire economie naar een circulaire economie waarin we verantwoord omgaan met schaarse grondstoffen. Op advies van de klankbordgroep (zie 1.3) willen we hier een klein begin mee maken. Te beginnen bij stap 1, namelijk hoe we afval kunnen voorkomen. Concreet hebben we in het uitvoeringsprogramma als activiteit in 2022 een verkenning opgenomen naar de mogelijkheden voor afvalpreventie binnen het gemeentelijk beleid. Op basis daarvan willen we een preventie-aanpak aan uw Raad voorleggen.

*1.2 Dit uitvoeringsprogramma maakt zichtbaar hoe de gemeente haar regierol oppakt op duurzaamheid en klimaat*

Het uitvoeringsprogramma gaat uit van het perspectief van de gemeente. Niet omdat andere partijen onbelangrijk zijn of geen rol hebben te spelen. Integendeel. Het verduurzamen heeft een grote impact op de leefomgeving in onze gemeente en raakt inwoners rechtstreeks.
(Gedrags)veranderingen kunnen alleen maar goed tot stand komen dankzij een nauwe samenwerking met onze inwoners en bedrijven. Het Rijk verwacht van gemeenten dat zij hierin de regierol pakken.

Het idee is dat de wijze van regie nemen door gemeenten bepalend is voor een succesvol proces én constructieve samenwerking met transitiepartners en inwoners. Voor Molenlanden is daarbij het uitgangspunt dat we zo veel mogelijk aansluiten op waar inwoners, bedrijven en andere partners mee bezig zijn en initiatieven stimuleren. Dat laatste is ook terug te zien in de opgesomde activiteiten in het uitvoeringsprogramma.

*1.3 Een externe klankbordgroep heeft input en reflectie geleverd op dit uitvoeringsprogramma*
We hebben op een klankbordgroepbijeenkomst de inhoud van het uitvoeringsprogramma doorgesproken. Voor deze bijeenkomst hadden we betrokken Molenlanders (bijvoorbeeld van stichting Duurzaam Molenlanden) persoonlijk uitgenodigd met ons mee te denken en het uitvoeringsprogramma te verrijken. Na vaststelling van het uitvoeringsprogramma zullen we de groep opnieuw uitnodigen om te bespreken hoe we gezamenlijk de voortgang van het uitvoeringsprogramma volgen en in gesprek blijven over samenwerking tussen inwoners, organisaties en gemeente op alle transitie-thema's.

*1.4 Het uitvoeringsprogramma ziet op de extra gemeentelijke opgaves rond duurzaamheid en klimaat*
In dit uitvoeringsprogramma staan de nieuwe opgaves op duurzaamheid en klimaat uitgewerkt die expliciet op de gemeente afkomen. Verduurzaming, klimaatbestendig en circulariteit is een onontkoombare golf die ook effect heeft op nog andere lokale processen en beleidsgebieden. Ons uitgangspunt is daarbij dat duurzaamheid het nieuwe normaal wordt van de gemeente. Dat wil zeggen dat duurzaamheid, klimaatbestendig en circulariteit (uiteindelijk) worden geïntegreerd in de verschillende relevante beleidsterreinen en werkvelden en bij het maken van keuzes en opstellen van plannen en beleid het telkens expliciet een afweging vergt hoe hiermee om te gaan (zoals dat bijvoorbeeld bij de beheerplannen buitenruimte is gebeurd).

*1.5 Het uitvoeringsprogramma is adaptief en vergt jaarlijkse actualisatie*
Niets is zo in beweging als duurzaamheid en klimaat. De financiering, de ontwikkeling van nieuwe technieken en oplossingen, het draagvlak; het zal de komende jaren voortdurend veranderen en tot nieuwe inzichten leiden. Er gebeurt zoveel dat we het uitvoeringsprogramma jaarlijks bijstellen en waar van toepassing ook nieuwe opgaves, doelen, prestatie-indicatoren of activiteiten toevoegen (of schrappen). We zullen medio 2022 met een eerste herziening komen van het uitvoeringsprogramma. Dit nadat het Rijk duidelijkheid heeft gegeven over haar inzet en het beschikbaar stellen van rijksmiddelen.

*1.6 Het uitvoeringsprogramma ziet op overzicht, middelen voor de uitvoering en monitoren.*
Inhoudelijke afwegingen op een transitiethema, zoals bijvoorbeeld de betaalbaarheid van het aardgas afgaan voor onze inwoners, pakken we telkens binnen het betreffende spoor op. Daar is dit uitvoeringsprogramma niet voor bedoeld. Dit programma ziet op overzicht, de beschikbaarheid van middelen voor de uitvoering en monitoren. De uitkomsten van inhoudelijke keuzes op elk van de sporen verwerken we waar nodig uiteraard wel weer in het uitvoeringsprogramma.

*2.1 Het budget is nog niet opgenomen in de begroting 2022*
Bij de kadernota kondigden we al aan dat we de kosten van het uitvoeringsprogramma niet in de begroting 2022 verwerken, maar met een apart voorstel aan u voorleggen. Gezien de omvang van het gevraagde bedrag is een aparte behandeling met voldoende tijd en aandacht naar onze mening (meer) op zijn plaats. We hadden daarbij nog een stille hoop dat we na het opstellen van de begroting 2022 meer zouden weten over de Rijksmiddelen en dit gelijk konden nemen in dit aparte voorstel. Maar helaas is het hierop nog wachten. Voor de volledigheid: ook de bedragen voor 2023 (€ 2.099.771) en 2024 (€ 2.903.27) zijn niet in onze begroting verwerkt.

2.2 *We gaan uit van gefaseerde budgetuitgifte voor drie dossiers uit het uitvoeringsprogramma*
Met het beschikbaar stellen van 1.485.000 kan de uitvoering zoals opgenomen in het uitvoeringsprogramma starten. Hierop maken we voor drie belangrijke dossiers uit het uitvoeringsprogramma een uitzondering. Daarvoor stellen wij u voor volgend jaar via separate raadsvoorstellen de uitvoeringsbudgetten te voteren in plaats van daar nu al geld voor te reserveren (overeenkomstig variant 4b uit bijgaande notitie). Het gaat om in de uitvoeringsprogramma opgenomen budgetten van totaal 675.000 euro:

| Bedrag | Onderwerp | Apart raadsvoorstellen in 2022 voor beschikbaar stellen budget op basis van: |
|---|---|---|
| **50.000** | RES – Werkbudget Zon | Plan van aanpak “Zon op dak”. |
| **375.000** | Warmte – Werkbudget Verkennings- en strategiefase | Uitvoeringsplannen (3 totaal) voor de buurtaanpakken in Bleskensgraaf, Giessenburg en bedrijventerrein Arkel. |
| **250.000** | Klimaatadaptatie – Werkbudget meekoppelkansen | Voorstel voor welke specifieke projecten en op welke wijze klimaatadaptatie meekoppelt |
| **675.000** | TOTAAL | |

De Raad blijft daarmee in positie om op deze belangrijke dossiers te beslissen over de volgende stap. Bovendien wordt het vrijgeven van het budget zo specifiek gekoppeld aan een concreet te bereiken resultaat. Maar bovenal zorgt dit ervoor dat het al dan niet vrijkomen van middelen van derden in 2022 meegewogen kan worden in de besluitvorming.

## Kanttekening

*1.1 Risico dat Rijksmiddelen komen toch niet beschikbaar*

De verwachting is dat we in 2022 duidelijkheid krijgen in hoeverre en op welke wijze Rijksmiddelen onze kosten vanaf 2023 zullen dekken. Dit is een onzekerheid. Wat nu als deze Rijksmiddelen toch nog weer later, niet of maar beperkt beschikbaar komen? Als dit aan de orde is, dan passen we dit uitvoeringsprogramma daarop aan met daarin keuzes wat we dan in een ander tempo of niet meer oppakken of we stellen een alternatieve dekking voor. Deze herijking leggen we (medio 2022) ter goedkeuring aan uw Raad voor. Sowieso actualiseren we het uitvoeringsprogramma jaarlijks en brengen dit terug naar de Raad.

*1.2 Risico dat niet voldoende personeel is niet te krijgen*

Alle gemeenten in Nederland staan voor dezelfde opgaves op de verschillende transitiethema’s. Dat zorgt voor veel vraag naar specifieke deskundigheid. Het risico bestaat dat we onvoldoende collega’s of inhuurkrachten kunnen vinden om het werk te doen op de opgesomde activiteiten in het uitvoeringsprogramma. Dit is ook een reden waarom we niet willen wachten met de uitvoering. Als we direct na de raadsbesluit op zoek kunnen naar personeel, hopen we de hausse van aanvragen van andere gemeenten toch wat voor te zijn en bestaande (inhuur)krachten kunnen vasthouden. Ook helpt het om regionaal gezamenlijk op te trekken, dat maakt de opdracht soms aantrekkelijker. Mocht het onverhoopt echt een probleem worden, dan is bijstelling van het aantal uit te voeren activiteiten uit het uitvoeringsprogramma noodzakelijk en zullen we u dit voorleggen.

## Extra uitleg bij de kosten

Het gevraagde budget voor 2022 is verdeeld in personeelslasten en uitvoeringsbudget. De personeelslasten hebben we berekend op basis van benodigde uren met een gangbaar uurtarief. Het gaat hier om extra budget dat nog niet in de begroting is opgenomen.

## Vervolgstappen

- Via een persbericht communiceren we over uw besluit over het uitvoeringsprogramma.
- Indien u het budget voor het jaar 2022 beschikbaar stelt, zetten we als eerste in op het vinden van voldoende handjes en het verlengen van bestaande contracten.
- Nadat helderheid is over Rijksinzet en middelen zal het Uitvoeringsprogramma worden heroverwegen en opnieuw voor vaststelling aan de Raad worden voorgelegd (medio 2022).

## Bijlagen

1. Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid en Klimaat Molenlanden 2022-2025
2. Aanvullende notitie Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid en Klimaat
3. Uitgangspunten warmtetransitievisie
4. RES 1.0 inclusief uitvoeringsprogramma
5. LAS
6. Strategienota Nieuw Afvalbeleid

# Raadsbesluit

| | | |
|---|---|---|
| **Onderwerp** | : | Uitvoeringsprogramma duurzaamheid |
| Portefeuillehouder | : | Wethouder Teunis Jacob Slob |
| Behandelend ambtenaar | : | Anja Monster |
| Zaaknummer | : | 1121248 |

**De raad van de gemeente Molenlanden:**

Gelet op het bijbehorende raadsvoorstel;

**Besluit:**

1. Het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid en Klimaat Molenlanden 2022-2025 vast te stellen, waarin:
   a. In 1 overzicht bij elkaar is gebracht wat door de Raad aan doelstellingen in 2021 is vastgesteld en wat op basis daarvan de komende drie jaar wordt opgepakt voor de volgende transitiethema's:
      - de Regionale Energiestrategie (RES)
      - (Lokale) Warmtetransitie
      - (Lokale) Klimaatadaptatie en Bodemdaling
      - Circulaire Economie
   b. de benodigde extra middelen voor de jaren 2022, 2023 en 2024 in beeld zijn gebracht om te kunnen komen tot uitvoering van deze activiteiten.
   c. enkele (prestatie)indicatoren zijn opgenomen, waarmee we zicht krijgen en houden op de voortgang op en de effecten van de activiteiten uit het uitvoeringsprogramma.

2. Om te kunnen starten met de uitvoering van dit Uitvoeringsprogramma voor het jaar 2022 een bedrag van € 1.485.000 beschikbaar te stellen uit de Algemene Reserve. Dit als overbrugging, totdat in 2022 duidelijk wordt volgens welke verdeelsleutel en in welke vorm het Rijk op basis van het Klimaatakkoord middelen uitkeert aan gemeenten.

Aldus besloten tijdens de openbare raadsvergadering gemeente Molenlanden,
gehouden op 23 november 2021

de griffier, de voorzitter,

Marjolein Teunissen Theo Segers